

TỪ CÂU CHUYỆN TÌNH YÊU ĐẾN CUỘC ĐẤU TRANH GIAI CẤP: TÁI CẤU TRÚC VÀ CHÍNH TRỊ VĂN HÓA CỦA SÔNG CHỤ SON SAO (TIỄN DẶN NGƯỜI YÊU) CỦA DÂN TỘC THÁI Ở VIỆT NAM

Mukdawijitra, Yukti*

Tóm tắt: Dựa trên nền tảng dân tộc học ngôn ngữ giao tiếp (“ethnography of speaking”), tôi sử dụng tư liệu điền dã dân tộc học, nghiên cứu lịch sử và nghiên cứu văn học để tập trung vào truyện thơ dân gian của người Thái tên là Sông Chụ Son Sao (SCSS). Đó là một câu chuyện tình lãng mạn giữa một người đàn ông và một người phụ nữ. Tuy nhiên, đối với các nhà dân tộc học do chính phủ Việt Nam tài trợ, SCSS cho thấy những dấu hiệu về ý thức giai cấp đã xuất hiện ở các dân tộc. Từ cuối những năm 1950, chính phủ Việt Nam đã tài trợ cho các học giả để nghiên cứu và dịch truyện thơ này sang tiếng Việt.

Một số phiên bản của SCSS đã được xuất bản. Hiện nay, một đoạn trích của SCSS được chọn để phân tích trong sách giáo khoa dạy học sinh trung học. Tôi tranh luận rằng SCSS là một ví dụ về các tạo tác văn hóa dân tộc, tạo ra tính “chủ quan” (Foucault 1978; Butler 1997) của cả người dân tộc và quốc gia Việt Nam. Mặc dù thực hiện chính sách đồng hóa văn hóa mạnh mẽ, Việt Nam đã liên tục tái sinh và điều chỉnh phù hợp các phong tục tập quán văn hóa tộc người. Chính sách văn hóa này là một kỹ năng quản trị của nhà nước trong việc làm phù hợp hóa văn hóa tộc người để tạo ra các đề tài mang tính dân tộc. Dù sao chăng nữa, chính sách này cung cấp điều kiện cho các dân tộc để bảo tồn bản sắc và văn hóa của họ. Vì vậy, bài viết này nhằm làm sáng tỏ sự hiểu biết về mối quan hệ giữa nhà nước - quốc gia và các tộc người thiểu số thông qua việc tái bối cảnh hóa và chính trị văn hóa của một câu chuyện tình yêu.

Từ khóa: Sông Chụ Son Sao, đấu tranh giai cấp, tác phẩm văn học, người Thái, Việt Nam.

Mukdawijitra, Yukti: *From love story to class struggle: Re - contextualization and cultural politics of Sông Chụ Son Sao (Tiễn dặn người yêu) of the Tai ethnic in Vietnam*

Based on the “ethnography of speaking” framework, I employ ethnographic fieldworks, historical research, and literary studies to focus on a Tai folktale titled Song Chu Son Sao (Tiễn dặn người yêu, “advising my lover”), referred as SCSS hereafter. SCSS is original to the Tai. By unknown author, the whole folktale of SCSS was written in Thái Đen (Tai Dam) script with about 2,000 sentences in verse. It was one of the most popular texts recited by the Tai in various special occasions. It is a romantic story of a man and a woman. To Vietnamese government-sponsored ethnologists, however, SCSS shows signs of class consciousness that emerges among the ethnic people themselves. Given that, since the late 1950s, the Vietnamese government has sponsored scholars to study and translate this story into Vietnamese. A number of versions of SCSS have been published. An excerpt of SCSS is selected to be taught in a high school textbook teaching school students nowadays. I argue that SCSS is an example of ethnic cultural artifacts that creates the “subjectivity” of both the ethnic people and the Vietnamese nation. Despite implementing its strong cultural assimilation policy, Viet Nam has

revived and appropriated ethnic cultural practices continuously. This cultural policy is a statecraft appropriating ethnic cultures in order to create ethnic subject. However, the policy provides a condition for the ethnic people's to preserve ethnic identity and culture. As a result, this paper sheds new light on understanding of relationships between nation-states and ethnic minorities through the re-contextualization and cultural politics of a love story.

Keyword: Sóng Chụ Sơn Sao, class struggle, a piece of literature, Thai ethnic people, Vietnam.